

қарастырылған. Елдегі пандемия кезінде онлайн форматта оқу барысында бұл басқару жобалары өте көп септігін тигізді десек болады. Студенттер мен оқушылардың арасындағы кері байланыс үшін көп жағдайлар жасалды. Цифрлық ұйымдар арқылы басқару көптеген тауарлар мен қызметтерді тұтынушылар мен сатушыларды байланыстырады және ірі фирмаларға кірістер көбейіп, осылайша ауқымды экономика арқылы пайда түседі.

Қорытындылай келетін болсақ, менеджменттің (басқарудың) цифрлық трансформациялану жағдайында тигізер үлесі, пайдасы көп. Сол себепті біз мемлекетіміздегі басқару құралдарын қарқынды цифрландыру үстіндеміз және цифрландыруымыз керек. Біз осы тақырыпта дамып кеткен мемлекеттерден үлгі алып, өзіміздің мемлекетке жаңаша заттар әкелуіміз тиіс! Көріп отырғандай қазіргі пандемия кезінде бұл жаңашалар міндетті түрде қолданылып, болашақта тек басқару ғана емес, көптеген салалар цифрландыруға өтетін болады. Цифрландыру – біздің болашағымыз.

Әдебиеттер

1. <https://www.primeminister.kz/kz/news/reviews/2019-zhyly-cifrylyk-k-azak-stan-memlekettik-bag-darlamasy-n-iske-asyru-ayasynda-8-myn-zhu-mys-orny-k-u-ryldy>
2. <https://kachestvo.pro/kachestvo-upravleniya/instrumenty-menedzhmenta/udalennyu-menedzhment/>

Бекжан Д.Д., 1 курс (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.к., профессор Акыбаева Г.С.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ САЛАСЫН МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ

Елімізде жүргізіліп жатқан реформалармен бірге денсаулық сақтау жүйесінде де елеулі ұйымдық-құқықтық және мазмұндық сипаттағы өзгерістер іске асырылуда. Денсаулық сақтау саласын реформалау үшін заңнамалық база құрылды, міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесі тәжірибеге енуде, салада түбірлі түрдегі қайта құрулар жүргізілуде, денсаулық сақтау саласындағы жеке меншік нысанға негізделген медициналық қызметтер көрсету дамуда.

«Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Президентіміздің Жолдауының II бөлімінде «Елімізде вакцина қоры жеткілікті, азаматтарымыздың таңдау мүмкіндігі бар. Көптеген мемлекеттердің бұған қолы жетпей отыр», «биологиялық қауіпсіздігін болжаумен айналысатын Ұлттық жүйе құру», «медицина өнімдерін Зертханалық және техникалық сынақтан өткізетін орталық құру», «Біздегі дәрі-дәрмек пен медициналық құрал-жабдықтың 17 пайызы ғана – отандық өнім. 2025 жылы оны 50 пайызға жеткізу қажет» деген секілді көптеген мәселелерді қозғаған.

Қазақстандағы денсаулық сақтау саласын мемлекеттік басқару, адамды, оның өмірі мен денсаулығын ең жоғары құндылық деп тани отырып, осыларға

байланысты қоғамдағы басқа құндылықтар мен игіліктер анықталып жүргізіледі. Сондықтан денсаулық сақтауды басқару бүкіл қоғамның алдындағы кешенді міндеттерді шешу жөніндегі басқару, оның жүзеге асырылуына басқару құрылымы мен халық шаруашылығының көптеген салалары қатысады.

Денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік саясатты үйлестіру және жүзеге асыру, халықтың денсаулығын қорғау саласындағы міндеттерді шешу үшін мемлекетте арнайы атқару органдарының жүйесі құрылады. Осы органдар өздеріне берілген құзіреттері мен құрылымдары арқылы халықтың денсаулығын сақтау мен қамтамасыз етуге тікелей араласып, өздерінің жиынтығы бойынша денсаулық сақтау жүйесінің негізгі бір буынын құрайды.

Денсаулық сақтау саласын басқару ең алдымен мемлекеттік басқарудың қағидаларына, одан кейін денсаулық сақтау заңнамасымен бекітілен денсаулық сақтау саласын мемлекеттік басқару саясатының қағидаларына сәйкес жүргізілуі тиіс. Өйткені тәжірибеде көбінесе осы саланың лауазымды тұлғаларының министрліктің не басқа да бір ведомствалардың нұсқаулықтарын басшылыққа алуы салдарынан адамдардың конституциялық құқықтары бұзылып жатады. Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы кодекстің 4-бабында денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік саясаттың төмендегідей қағидалар негізінде жүргізілетіндігі бекітілген: 1) азаматтардың қауіпсіз, тиімді және сапалы медициналық көмек алу құқықтарының теңдігін қамтамасыз ету; 2) мемлекеттің, жұмыс берушілер мен азаматтардың жеке және қоғамдық денсаулықты сақтау мен нығайту үшін ортақ жауапкершілігі; 3) ана мен баланы қорғау; 4) тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемін қамтамасыз ету; 5) денсаулық сақтау жүйесі қызметіндегі профилактикалық бағыттың басымдығы; 6) медициналық көмектің қолжетімділігі; 7) медициналық көмектің сапасын ұдайы арттыру; 8) халықтың санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығын қамтамасыз ету; 9) медициналық көмек көрсету кезінде денсаулық сақтау ұйымдарының қызметінің сабақтастығы; 10) медициналық және фармацевтикалық білім берудің үздіксіздігі мен сабақтастығын қазіргі заманғы оқыту технологияларын пайдалана отырып қамтамасыз ету секілді факторларына жатқызу.

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласын мемлекеттік басқаруда мемлекеттік органдардың жұмысын тиімді үйлестіруге, нормативтік-құқықтық актілерді жетілдіруге, денсаулық сақтау заңнамасының жүйелі түрде орындалмауына, бөлініп жатқан орасан зор қаржылардың дұрыс игерілмеуіне байланысты мәселелердің туындап отырғаны жасырын емес.

Сондықтан бұл мәселелерді шешу үшін төмендегідей ұсыныстар айтамыз:

Біріншіден, басқару қызметі қоғамның нақтылы әлеуметтік жағдайларына қарай жүзеге асырылуы және ашық болуы тиіс;

Екіншіден, денсаулық сақтау саласын басқаруда елдің алдыңғы қатарлы тәжірибелік мамандарын тарта отырып тиімді мемлекеттік саясат жүргізілуі тиіс;

Үшіншіден, денсаулық сақтау саласында қабылданатын нормативтік-құқықтық актілер дер кезінде қабылданы, қолданылуы анық, құқықтық тұрғыда сауатты және Қазақстан Республикасы азаматтарының құқықтарын бұзбауы, Конституция қағидаларына қайшы келмеуі тиіс;

Төртіншіден, денсаулық сақтау заңнамасының орындалуына қадағалауды күшейту қажет.

Денсаулық сақтау саласын мемлекеттік басқару дегеніміз, басқарылушы субъектілерге нысаны бойынша атқарушылық-әкімшілік, мазмұны бойынша ұйымдастырушылық тұрғыда әсер етуден көрінетін мемлекеттік билік органдары қызметінің мақсатты, жоспарлы, үздіксіз қызметі және оның негізгі мақсаты азаматтардың мемлекетпен кепілдік берілген тегін, сапалы және жоғары технологиялық медициналық көмек алуын қамтамасыз ету.

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласын мемлекеттік басқаруды құқықтық реттеу / Қ.М. Қожабек. – Алматы: Қазақ университеті, 2020.

2. <https://www.akorda.kz/kz/memleket-basshysy-kasym-zhomart-tokaevtynkazakstan-halkyna-zholdauy-183555>

Добарова Б.Т., 3 курс (ҚарУ им. академика Е.А. Букетова)
Научный руководитель – м.э.н., старший
преподаватель Жетписбаев К.А.

ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ АНТИКРИЗИСНОГО УПРАВЛЕНИЯ

В любой момент существует опасность кризиса, даже тогда, когда кризис не наблюдается, когда его фактически нет. Это определяется тем, что в управлении всегда существует риск, что социально-экономическая система развивается циклично, что меняется соотношение управляемых и неуправляемых процессов, изменяются человек, его потребности и интересы.

С точки зрения стратегии антикризисное управление должно создать предприятию условия для формирования в течение достаточно длительного периода конкурентного преимущества, позволяющего производить потребляемую рынком продукцию и получать достаточно денежных средств для оплаты всех своих обязательств, возникающих при ее создании и сбыте.

Кроме того, возможность антикризисного управления определяется и знанием циклического характера развития социально-экономических систем. Это позволяет предвидеть кризисные ситуации, готовиться к ним. Наиболее опасными являются неожиданные кризисы.